

วัฒนธรรม

chathip@nationgroup.com

...ทำดีต่อทุกคนนั้นถูกต้อง
แต่กับคนร้ายนั้นเราต้องระวังด้วย...

สามก๊ก

เข็มกลัดหน้าพิลัมพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชที่นายมาลี สยามวาลา
ขอพระบรมราชานุญาตผลิตและจำหน่ายเพื่อหารายได้สมทบในการจัดงานสมโภชพระนครครบรอบ
150 ปี กิ่งหนึ่ง และมอบให้โรงเรียนสวนกุหลาบกึ่งหนึ่ง

21 เมษายนของทุกปี อาจจะตรงกับวันคล้ายวันเกิดของใครสักคนหรืออาจเป็นคนที่คุณรัก เพื่อนสนิทมิตรสหายคนในครอบครัวของคุณ และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือ เด็กน้อยๆ พร็อ่วมาร่วมกันเป่าเทียนฉลองวันคล้ายวันเกิดด้วยกัน

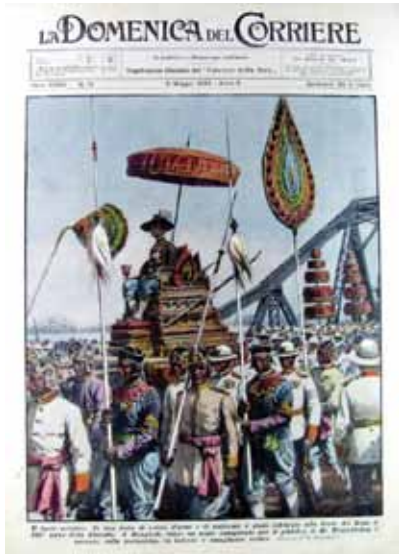
แล้วกรุงเทพมหานคร เมืองหลวงอันลือชื่อมหานครที่ยิ่งใหญ่ติดอันดับโลกแห่งนี้จะมีวันฉลองวันคล้ายวันเกิดกับเขาบ้างหรือไม่หลายคนสงสัย หลายคนตั้งคำถาม และถ้ามีการฉลองวันคล้ายวันเกิดกรุงเทพฯจริง แล้วใครเล่าจะจัดงานฉลองวันเกิดให้

น้อยคนที่จะรู้ว่ากรุงเทพมหานครเมืองใหญ่แห่งนี้มีการฉลองวันคล้ายวันเกิดกับเขาด้วยเหมือนกัน เพียงแต่วันเกิดในภาษาทางการนั้นเรียกว่า “วันสถาปนา” และวันสถาปนากทม.มหานครานั้นก็คือวันสถาปนารัฐบาลโกสินทร์นั่นเอง ซึ่งตรงกับวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2325 และเป็นวันวันถือฤกษ์เบิกชัยตั้งพระหลักเมืองเป็นหลักฐานสำคัญแห่งพระนคร

นับจากวันสถาปนารัฐบาลหรือตั้งกรุงเทพฯมหานครปีแรก จากนั้นถัดมาก็ 100 ปี ก็มีการเฉลิมฉลองวันคล้ายวันเกิดกรุงเทพมหานครครั้งยิ่งใหญ่เป็นครั้งแรก นั่นคืองานสมโภชพระนครครบรอบศตวรรษ ถ้าเป็นภาษาของคนทั่วไป ความยิ่งใหญ่และใหญ่ยิ่งขนาดนี้ คงไม่ต่างจากวันชาติหรือวันฉลองวันคล้ายวันเกิดเมื่ออายุครบ 60 ปี กระทั่งเพียงแต่ต่างกันตรงที่กรุงเทพมหานครมีได้ฉลองชาติ 60 ปี แต่เป็นวันฉลองครบรอบศตวรรษของมหานครแห่งนี้

ความยิ่งใหญ่ของการจัดงานครบรอบศตวรรษกรุงเทพมหานคร ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2425 หรือถ้านับตามรัตนโกสินทร์ศกก็จะครบ 100 ปี เต็มพอดี ในครั้งนั้นมีการจัดงานอย่างมโหฬารสมกับเป็นพระนครอันยิ่งใหญ่ของสยาม อาทิเช่น การจัดให้มีงานแสดงสินค้าแห่งชาติครั้งแรกในประวัติศาสตร์ หรือที่เรียกกันว่า “แห่งชาติเอกอิมพีชัน” (National Exhibition) ณ ห้องสนามหลวง มีการจัดแสดงสินค้าพื้นเมืองต่างๆ หลายรายการ ที่ในวันนั้นหลายคนก็ไม่รู้จักแล้ว เป็นต้นว่า ขนมฟองเตี้ย ซึ่งเป็นขนมไทยโบราณชนิดหนึ่ง

นอกเหนือจากการจัด National Exhibition แล้ว สิ่งที่ทำไม่ได้ก็คือการบูรณวัดพระศรีรัตนศาสดารามหรือวัดพระแก้ว การสร้างศาลสถิตย์ยุติธรรม และที่สำคัญที่สุด คือการจัดสร้าง

ภาพจากหน้าปกหนังสือพิมพ์อิตาลี ซึ่งเล่าข่าวพระราชพิธีเฉลิมพระนคร 150 ปี พ.ศ.2475 เป็นภาพพิมพ์หิน

“เหรียญดุษฎีมาลา” หรือ “เหรียญทรงยินดี” เพื่อพระราชทานให้ผู้ที่รับราชการในพระองค์ และรักษาหรือผู้สืบบรรพราชตระกูลและเป็นผู้มีความดีความชอบพิเศษ ทำงานอย่างเสียสละ และดำรงคุณธรรมความดีเพื่อสยามประเทศ จวบกระทั่งครบหนึ่งศตวรรษพอดี

หลังจากสมโภชกรุงเทพฯครบ 100 ปี กรุงเทพมหานครของเรา ก็ยังคงเติบโตอย่างมั่นคง เป็นมหานครที่ก้าวหน้า ประกอบด้วยจำนวนประชากรชาวสยามที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้งานเฉลิมพระนครครบ 150 ปี ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พ.ศ.2475 ได้มีการสร้างสิ่งสำคัญขึ้นในมหานครแห่งนี้ และสิ่งนี้เองถือเป็นของขวัญชิ้นเอกที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงตั้งพระทัยสละทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ร่วมกับฝ่ายรัฐบาลและประชาชนเพื่อจัดสร้างขึ้น นั่นคือ “สะพานปฐมบรมราชานุสรณ์” หรือ “สะพานพระพุทธยอดฟ้า” นั่นเอง

ถือเป็นสะพานแห่งแรกของสยามที่สามารถเปิดกลางสะพานเพื่อยกให้เรือแล่นผ่านได้พร้อมกันนี้ก็ได้มีการจัดงานเฉลิมพระนครเพื่อเป็นการฉลองครั้งยิ่งใหญ่ยาวนานถึง 7 วัน 7 คืน ที่บริเวณเชิงสะพานพระพุทธรูปอดฟ้า เรียกได้ว่าเป็นช่วงที่ใบหน้าของชาวสยามเต็มเปี่ยมไปด้วยรอยยิ้มและความสุขสนุกสนานเมื่อได้มองหรือเดินข้ามสะพานแห่งนี้

วัดพระศรีรัตนศาสดารามในพระบรมมหาราชวัง กับมุมมองผ่านเลนส์ในห้วงเวลาแผ่นดินกรุงรัตนโกสินทร์ 231 ปี

เรื่อง : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ภาพถ่ายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงเปิดพระวิสูตรอนุสาวรีย์พระปฐมบรมราชานุสรณ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ที่บริเวณเชิงสะพานพระพุทธรูปอดฟ้า ในงานเฉลิมพระนครครบรอบ 150 ปี เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2475

จวบจนปีนี้พุทธศักราช 2556 กรุงเทพมหานครมีอายุครบรอบ 231 ปีบริบูรณ์มหานครแห่งนี้ยังคงเจริญต่อไปอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ไม่มีแม้แต่จะหยุดพักหายใจ ดึกสูงเสียดฟ้าสุดให้เห็นกลิ่นเมือง วันที่ยิ่งใหญ่ถือเป็นเรื่องปกติของคนกรุงเทพมหานคร แต่ทว่าความจริงของกรุงเทพมหานครในวันนั้นก็กลับสวนทางกับความรักความใส่ใจของคนกรุงที่มีต่อมหานครที่ตนอาศัยอยู่ ตามลำดับในวันนี้มีได้เต็มไปด้วยฝูงปลาที่แหวกว่ายเหมือนดังลาคลองเมื่อครั้งงานเฉลิมพระนคร 100 ปี 150 ปี และ 200 ปี แต่ทว่ากลับเต็มไปด้วยขยะกระป๋อง ขวดพลาสติก ที่คนกรุงเทพฯขว้างลงไป เป็นสัญลักษณ์แห่งความมั่งคั่งของคนเมือง

เหรียญดุษฎีมาลา ด้านหน้าเป็นพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เบื้องบนมีพระแสงขรรค์ชัยสิทธิ์กับธารพระกรไขว้กัน มีห่วงยึดกับแผ่นโลหะจารึกว่า “ทรงยินดี” เป็นเหรียญพระราชทานพร้อมกับการเข้ารับราชการในพระองค์

สมโภช 231 ปี แผ่นดินกรุงรัตนโกสินทร์

กรุงเทพมหานครเมืองที่เจริญอย่างรวดเร็วจำกัด และวันเวลาที่ผ่านไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับวิถีชีวิตที่เร่งรีบของคนเมืองทำให้เวลาที่ผ่านไปอีก 50 ปี ดูสั้นยิ่งนัก กระทั่งสิ้นปี พ.ศ. 2525 กรุงเทพมหานครก็ครบรอบการเฉลิมฉลองวันคล้ายวันเกิดอีกครั้ง

ซึ่งครั้งนี้ถือว่ายิ่งใหญ่ไม่แพ้ชาติใดในโลก เพราะถือว่าเป็นการฉลองครบรอบถึงสองศตวรรษ ไม่ใช่เรื่องง่ายนักที่จะมีเมืองใดเมืองหนึ่งบนแผนที่โลกที่มีความเป็นอิสระมาได้เป็นเมืองขึ้นของประเทศใด และยังคงความเจริญสืบเนื่องมาตลอดถึง 200 ปี และกรุงเทพมหานครก็คือหนึ่งในนั้น งานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 200 ปี ถือเป็นการจัดงานฉลองวันเกิดให้กรุงเทพมหานครอย่างยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยมีมา

เพราะเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ภาคเอกชน และประชาชนต่างมีส่วนร่วมฉลองในครั้งนี้ โดยร่วมผลิตสินค้า ข้าวของ เครื่องใช้ ของที่ระลึก ที่พิมพ์ตราสัญลักษณ์สมโภชกรุงฯ ลงไป ถ้านับจำนวนรายการสิ่งของที่ประชาชนร่วมสมโภชกรุงเทพฯครบ 200 ปี ก็น่าจะมี

ภาพหมู่ไม้ที่ไม่ได้สร้างขึ้น ณ ห้องสนามหลวง เพื่อใช้จัดแสดงนิทรรศการแห่งชาติเอกอิมพีชัน ในการสมโภชพระนครครบรอบร้อยปีแรก พ.ศ.2425

บรรยากาศมหกรรมการแสดงในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2525 ณ ห้องสนามหลวง

ไม่ต่ำกว่าหมื่นรายการ ซึ่งถ้าหากถึงอดีตในวันนั้นหรือ 31 ปีที่แล้ว ถือได้ว่าเป็นวันที่สังคมไทยสงบ สันติ และมีความสุขกับการฉลองมหานครแห่งนี้เป็นอย่างมาก ภาพของคนไทยที่หลังไหล่ท่วมท้นแออัดเต็มห้องสนามหลวง มีไม้เท้าเพื่อประหว่งไม้เท้าเพื่อ

เหตุผลทางการเมืองเหมือนอย่างในสมัยนี้ แต่เป็นการมาเพื่อเฉลิมฉลองให้กรุงเทพฯมหานคร แม้จะเบียดเสียดแค่นั้น ผู้คนต่างก็ยังยิ้มให้กันและกัน สมกับเป็นเมืองแห่งทิวทัศน์ที่มีความยินดีปรีดาตามสัญลักษณ์ที่ได้ออกแบบไว้จริงๆ

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าเรารักกรุงเทพฯมหานครกันมากแค่ไหน 231 ปีมหานครที่เราอาศัยอยู่ อาศัยอยู่ อาศัยนอน และอาศัยเพื่อให้มีวันพรุ่งนี้ที่คิดว่า เราในฐานะคนไทยเคยคิดจะมอบสิ่งดีๆ ตอบแทนให้กรุงเทพมหานครในฐานะเมืองหลวงของประเทศไทยกันบ้างหรือไม่

ศิลป์ สุวรรณภูมิ

ศุภวัตร ทองละมุล

สวนตาล วัดพระธาตุลำปางหลวง

สวนตาล วัดพระธาตุลำปางหลวง จังหวัดลำปาง วัดแห่งนี้เป็นที่เคารพที่สวยงามมีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองลำปางเป็นอย่างยิ่ง วัดนี้สร้างอยู่บนเนินดินที่สูงมีซุ้มประตูอยู่ทางด้านหน้า พอขึ้นมาก็จะเห็นอาคารพระวิหารด้านในที่สวยงาม ส่วนทางด้านหลังจะเห็นต้นโพธิ์และต้นตาล ภาพนี้เป็นหมู่ต้นตาลในยามบ่ายคล้ายแสงของพระอาทิตย์สาดส่องเห็นเงาของต้นตาลเป็นริ้วเงา มีอาคารของวัดพระธาตุแห่งนี้อยู่ทางเบื้องหลังชวนให้นึกถึงเมื่อสมัยพุทธกาลครั้งที่พระพุทธเจ้ายังทรงมีพระชนม์ชีพอยู่ ท่านดำรงสังขารเพื่อประกาศพระอริยะสังข์ตามเขตคามทั่วไปเพื่อโปรดเวไนยสัตว์ทั้งหลาย จนมาถึงราหูยานสวนตาล **เมื่อเห็นหมู่ต้นตาลครั้งใดก็ชวนให้นึกถึงในสมัยพุทธกาลแทบจะทุกครั้งไป**

